

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Undervisningsudvalget
Titel	Svar på samrådsspørgsmål
Målgruppe	Undervisningsudvalget
Arrangør	Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 10 minutter
Tid og sted	Tirsdag den 19. februar 2019, kl. 14.00-15.00, i FT

Disposition

1. Indledning
2. Svar på spørgsmål Y
3. Svar på spørgsmål Z

1. Indledning

- Tak til Carolina Magdalene Maier fra Alternativet for at indkalde til dette samråd om et emne, som har været genstand for en hel del debat allerede og tror jeg, vil være det også i fremtiden.
- Siden ”Analyse af børn af efterkommere med ikke-vestlig oprindelse” blev offentliggjort i december sidste år, så er bølgerne gået højt. Og jeg må sige, at jeg er blevet lidt overrasket over, HVOR voldsom en storm, der blæste op, da analysen kom. Det er faktisk ikke hverdagskost for en undervisningsminister. Det plejer egentlig at foregå ret stille og roligt og civiliseret, når vi offentliggør en analyse.
- Men nu har jeg fået en fornemmelse af, hvordan min kollega Inger Støjbergs dagligdag i Udlændinge- og Integrationsministeriet er.
- Sindene har været i kog, og både de sociale medier og dagspressen har glødet over analysen og blandt andet min udlægning af den.
- Jeg er helt klar til en debat om analysen. Men det undrer mig – og bekymrer mig – at så mange i denne debat har fokuseret på teknik og metoder, mens så få har interesseret sig for, HVAD analysen faktisk siger og hvad, vi skal gøre ved det problem, som analysen kortlægger!
- Carolina Magdalene Maier har sendt en længere række udvalgsspørgsmål til udlændige- og integrationsministeren og mig. 23 tror jeg, det er blevet til indtil videre. Og den røde tråd er metode, teknik og begrebsafklaring.
- Og det er jo sådan set helt fint – for det har givet både integrationsministeren og mig anledning til – igen og igen – at forklare, hvad der er op og ned i forhold til både den omtalte analyse, konklusionerne og formidlingen af dem.
- Det er meget vigtigt for mig, at vi både får fakta helt på plads, at vi får uddyddet eventuelle misforståelser – OG at vi har en sober og saglig debat om de betydelige problemer, vi ser i disse år med integrationen i Danmark.

- Én ting er sikkert for mig – analyse eller ej – vi står over for nogle udfordringer, som vi knap kan overskue konsekvenserne af. Og det kræver både viden, mod og handling at gøre noget ved det.
- Men lad mig starte med at slå fast, at der fra Undervisningsministeriets side HAR været begået fejl i processen. Det har ministeriet selv meldt klart ud – og det er selvsagt beklageligt. Det ændrer bare ikke på indholdet af analysen. Det vender jeg tilbage til.
- Da analysen blev offentliggjort, blev der ved en fejl lagt et *udkast* af analysen op på ministeriets hjemmeside i stedet for den endelige version.
- Samme udkast, der ikke var færdigredigeret, blev også udleveret til Berlingske inden deres interview med Inger Støjberg og mig, uden at Berlingske blev gjort klart opmærksom på, at der var tale om et udkast. Avisen blev heller ikke orienteret om de opdateringer og præciseringer, som var med i den endelige version.
- Endelig har Undervisningsministeriet ved en fejl givet mig forkerte oplysninger om, at 3 ud af 4 af forældrene til børn af efterkommere henter deres ægtefælle i udlandet. Det siger analysen ikke. Den siger alene, at 3 ud af 4 børn af efterkommere har en indvandreremor eller indvandrerfar, som enten helt eller delvist er opvokset uden for Danmark.
- Det har jeg rettet på min blog og gjort opmærksom på.
- Ministeriet har også beklaget forløbet i en pressemeddelelse.
- Der er tale om helt almindelige menneskelige fejl, som naturligvis ikke er begået med forsæt eller for at vildlede nogen. Vi har dygtige embedsfolk, men de er jo ikke lavet af stål. Det er ministre heller ikke.
- Fejl sker – og det skal der selvfølgelig rettes op på.
- Men de fejl, der er begået i processen, ændrer *ikke* ved de konklusioner, der drages i analysen. Og som ministerierne står fagligt på mål for.

2. Svar på spørgsmål Y

- Og nu til de konkrete spørgsmål. Jeg starter med Samrådsspørgsmål Y, som lyder:
- *Hvad er ministerens konklusioner på Analyse af børn af efterkommere med ikke-vestlig oprindelse?*
- Jeg er glad for netop det spørgsmål. For det giver mig mulighed for at tale substans i stedet for teknik og metode.
- Først og fremmest vil jeg sige, at jeg godt nok som minister har bestilt analysen, men jeg har ikke været med til at foretage de tekniske afgrænsninger og valg, der ligger i rapporten. Det har embedsfolk i ministeriet.
- Så selvom jeg som minister står inde for rapporten og dens konklusioner, er der sikkert også spørgsmål, som simpelthen ikke egner sig til mundtlig besvarelse. Dem må vi tage skriftligt. Så vender ministeriet tilbage med et grundigt svar.
- Men tilbage til analysens resultater, som er både relevante og bekymrende. Statistisk set klarer børn af efterkommere sig relativt dårligt i skolen. Ikke alle. Men for mange og i gennemsnit. Det er næppe heller lige om hjørnet, at de kommer til at præstere på niveau med elever med dansk oprindelse. Tallene er, som de er. Desværre.
- Analysen viser således, at børn af efterkommere samlet set i mange tilfælde klarer sig på niveau med efterkommere med ikke-vestlig oprindelse. På udvalgte områder klarer de sig endda dårligere end efterkommere med ikke-vestlig oprindelse.
- For eksempel fik børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande sidste skoleår 0,2 karakterpoint lavere gennemsnit i 9. klasses bundne prøver end efterkommere fra ikke-vestlige lande.
- Analysen viser også, at børn af efterkommere med ikke-vestlig oprindelse klarer sig dårligere, når det kommer til at være i gang med eller have fuldført en ungdomsuddannelse. Blandt 20-24-årige børn af efterkommere med ikke-vestlig oprindelse er 34 pct. hverken i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse. For efterkommere med ikke-vestlig oprindelse gælder det for 26 pct.
- Og analysen kortlægger, at knap en fjerdedel af 20-24-årige børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande hverken er i beskæftigelse eller uddannelse.

- Heldigvis er det stadig en meget lille gruppe – så det kan ændre sig. Men det er ikke givet, at det sker af sig selv.
- Analysen viser også, at der er områder, hvor børn af efterkommere klarer sig lidt bedre end efterkommere med ikke-vestlig oprindelse. Det bekymrende er imidlertid, at der ikke er flere områder, hvor det er tilfældet, og at det ikke er mere markant, når de klarer sig bedre.
- Og så er jeg med på, at en del af forskellen mellem børn af efterkommere med ikke-vestlig baggrund og efterkommere kan kobles til socioøkonomiske forhold eller elevernes oprindelsesland.
- Jeg er bare ikke tilfreds med at *forklare* problemerne. Jeg er optaget af at *løse* dem. Og mens det for en forsker giver god mening at korrigere for eksempelvis social baggrund, når man arbejder – i en bestræbelse på at analysere og forklare – er det ikke et privilegium, læreren i klasselokalet har. Læreren har helt konkret til opgave at lære et barn at læse og skrive.
- Det er heller ikke et privilegium, jeg har som minister – blot at henvise til bagvedliggende faktorer. Jeg skal ikke kun kunne forklare. Jeg skal også handle, forholde mig. Det gør jeg på baggrund af den virkelighed, som skolerne befinder sig i, og den viden, jeg har.
- Virkeligheden er, at gruppen af børn af efterkommere med ikke-vestlig oprindelse i gennemsnit klarer sig på niveau med eller dårligere end efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, når vi ser på gruppen som helhed. Og det er trods alt de børn, der faktisk er i Danmark nu.
- Hvis disse resultater ikke bliver bedre, bliver det langt mere alvorligt, for gruppen af børn af efterkommere er voksende og forventes i 2060 at udgøre omkring 200.000 personer.
- Endelig er det jo ikke kun denne analyse, der peger på, at integrationen i Danmark kunne gå bedre. Også viden, vi har fra andre kilder, viser problemer. Problemer, som jeg mener, vi skal tage meget alvorligt.
- Resultaterne fra analysen skal således lægges til de faglige skel, vi allerede i mange år har set mellem elever med henholdsvis etnisk dansk og ikke-vestlig baggrund.
- Sidste skoleår var omtrent hvert tiende barn, der begyndte i skolen, et barn med ikke-vestlig baggrund. Når ikke-vestlige elever begynder i skolen, har de gennemsnitligt svagere sproglige, matematiske og socioemotionelle kompetencer end elever med dansk eller vestlig baggrund.

- Og når efterkommere med ikke-vestlig oprindelse forlader grundskolen, ligger de i gennemsnit 1,5 karakterpoint under børn med dansk oprindelse.
- Efter gymnasiet er det faglige gab for efterkommere fra ikke-vestlige lande 1,2 karakterpoint i forhold til elever med dansk oprindelse.
- Igen vil jeg gerne understrege, at det ikke er fordi, hver enkelt person klarer sig dårligt. Der er jo heldigvis en del, som klarer sig rigtig godt. Men de dårlige gennemsnit afspejler, at der er alt for mange, som ikke klarer sig godt nok.
- At mestre det danske sprog er en vigtig nøgle til at klare sig godt – i skolen og i samfundet. Det gør en betydelig forskel, om man taler dansk i hjemmet eller ej. Derfor har forældrene også et stort ansvar her.
- I forlængelse af det, synes jeg, det er bekymrende, at tal fra Udlændinge- og Integrationsministeriet om ægteskabsmønstre viser, at en stadig større andel af de indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der bliver viet, gifter sig med en ikke-vestlig indvandrer eller efterkommer.
- Andelen er, det jeg har fået oplyst, steget fra 21 procent i år 2000 til 44 procent i 2017. Selvom det formentlig hænger sammen med, at færre gifter sig med en person bosat i udlandet, er det stadig bekymrende.
- For samtidig ser vi også, at omkring 80 procent af de indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund, der gifter sig med andre indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund, bliver gift med en person med samme oprindelsesland som dem selv.
- Mange af de tendenser, som jeg netop har nævnt, er desværre stabile over tid. Det fortæller os, at der er problemer, som stikker dybt.
- Det skal vi da gøre noget ved!
- Det er nok i virkeligheden den væsentligste konklusion: At analysen peger på nogle problemer, som vi SKAL tage alvorligt – og som vi har brug for endnu mere viden om!

3. Svar på spørgsmål Z

- Næste spørgsmål, samrådsspørgsmål Z, lyder:
- *Vil ministeren korrigere sine tilkendegivelser om Analyse af børn af efterkommere med ikke-vestlig oprindelse i lyset af kritikken fra forskere m.fl. og med henvisning til UNU alm. del - spm. 190-199?*
- Jeg vil igen gerne understrege, at jeg ikke finder en diskussion om begreber og metoder irrelevant.
- Men jeg kan ikke se, hvorfor der skulle være grundlag for, at jeg skulle korrigere mine tilkendegivelser.
- Det er åbent og ærligt lagt frem, at der er forbehold, når man ser på børn af efterkommere. Blandt andet at der fortsat er tale om en relativt lille gruppe (ca. 22.000), at de fortsat er relativt unge, og at de har nogle lidt andre oprindelseslande end efterkommere fra ikke-vestlige lande.
- Men det betyder i min optik ikke, at vi først skal lave analyser af gruppen om mange år! Eller at hvis bare vi kan forklare, hvorfor de klarer sig dårligere i gennemsnit, for eksempel med socioøkonomi eller oprindelseslande, så er det ok. Det er ikke ok, og som samfund skal vi ikke stille os tilfredse med, at vi har en stor gruppe borgere, som ikke lykkes i uddannelsessystemet.
- Tværtimod skal vi turde lave analyserne nu og tage de rette forbehold med ind i en konstruktiv, politisk debat.
- Vi har brugt 20 år på eksempelvis modersmålsundervisning, der har vist sig ikke at være nogen entydig effekt af. Der skal noget andet til.
- Regeringen *har* allerede handlet. For eksempel med sprogprøver i børnehaveklassen på udvalgte skoler, og med skolepuljen, der belønner skoler, der løfter fagligt svage elever. Vi sætter ind der, hvor der er behov.
- Men vi kommer til at skulle gøre meget mere, for disse problemer vil tage tid at løse.
- Hvad er egentlig venstrefløjens svar? Hvad mener I, vi skal gøre?
- Jeg håber inderligt, at dette samråd kan være startskuddet til en sådan konstruktiv, politisk debat! For der er integrationsproblemer – og det er vores politiske opgave at sikre, at de ikke vokser sig endnu større i fremtiden.

- Vi har derfor også brug for mere viden. Vi har brug for at blive endnu klogere på de forskellige befolkningsgrupper, vi har i Danmark. Kun gennem viden og debat kan vi finde de løsninger, som er bidende nødvendige for os alle.
- Tak for ordet.